

Bir 29 Ekimden Bir Başka 29 Ekime 3 Bölüm

– Sami Biber · 28 Ekim 2022

Avusturya-Macaristan İmparatorluğu vâliâhtı Fransuva Ferdinand ve eşi Sophie 28 Haziran 1914'de saat 10.00 sıralarında uğradıkları ilk suikast girişiminden sağ salim kurtulmuşlar ve doğruca Saraybosna Belediyesine gelmişlerdi. Belediye başkanı sevinç göz yaşları içinde onların kurtuluşu üzerine yarım saat kadar bir nutuk çekti ama Fransuva bu nutuktan sıkıldı ve sertçe " Kes artık." Dedi. Daha sonra da suikast sırasında yaralanan baş yardımcısını hastanede ziyaret etmek istediğini söyledi. Kendisine " Aman efendim. İkinci bir suikast daha olabilir" Denmesi üzerine Belediye başkanı "Böyle bir ihtimal kesinlikle yok." Dedi.

Fransuva Ferdinand, eşi Sophie'ye " Sen burada kal. Ben gidip yaralılara bir bakayım." Dese de Sophie " Ben de geleyim" Diye ısrar edince " Tamam madem gel." Dedi ve birlikte tekrar konvoy oluşturarak hastaneye gitmek üzere yola çıktılar.

Evet.. Hastaneye gidiyorlardı ama bir anda hastaneye gitmeleri gereken güzergahta değil başka bir yolda olduklarını fark ettiler.

General Potierek, yanlış yola girildiğini anlar anlamaz " Derhal dönün ve rıhtımda kalın" Diye bağırdı. Bunun üzerine konvoy geri dönmek için manevra yaparken Fransuva Ferdinand ve eşinin bindiği araba kısa süre durmak zorunda kaldı. İşte her ne olduysa da o kısa süre içinde oldu.

Az önce bir lokantada karnını bir güzel doyuran suikastçılardan Gavrilo Princip, Schiller's Store adlı mağazanın önüne geldiğinde birden bire tam karşısındaki arabada beklemekte olan Fransuva Ferdinand ve eşi Sophie'yi gördü. Av adeta kendi ayağıyla " Beni vur. " dercesine karşısında durmaktaydı. Hiç tereddüt etmeden rovelverini ateşledi. İlk kurşun Prenses Sophie'nin karnına girmişti. Sophie acı içinde Fransuva'nın dizlerine yıkılırken Princip tabancasını ikinci kez ateşledi ve Fransuva Ferdinand'ı şah damarından vurdu.

Gavrilo Princip hemen orada halk tarafından yakalandı ve emniyet görevlilerine teslim edildi. Bu arada Fransuva ve Sophie'nin öldürülme haberi Belgrat'taki Sırp milliyetçilerine " İki hayvan ayı satıldılar" yazılı bir telgrafla bildirildi.

Gavrilo Princip mi?

Suikastı işlediğinde 19 Yaşında bir delikanlı olan Gavrilo Princip 1918'de 23 Yaşındayken hapisanede tüberkülozdan öldü.

İşte bu suikasttan hemen sonra bütün dünya oldukça hızlı gelişmelere sahne oldu ve bu gelişmeler sonunda kendisini çok büyük bir savaşın içinde buldu.

Evet... Avusturya- Macaristan İmparatorluğu veliahtı Fransuva Ferdinand'ın bir suikast sonucu öldürülmesi üzerine bir savaşın başlayacağı kaçınılmaz bir gerçek olarak ortaya çıkmış ve pek çok devlet bu savaşta nasıl bir pozisyon almaları gerektiğine karar vermişlerdi.

Öncelikle Avusturya-Macaristan İmparatorluğu bu suikastın ardında kimlerin olduğunun tespiti için Sırbistan'a sert bir ültimatom verip bu soruşturma için Avusturyalı yetkililerin Sırbistan'da serbestçe soruşturma yapmasını istedi. Sırbistan, abisi Rusya'ya sordu " Abi, ne yapayım?" Rusya " Teklifi kabul etme. Höt möt edecek olurlarsa da korkma, arkanda ben varım." Deyince Sırbistan, Avusturya'ya " Sen bizim iç işlerimize karışamazsın." Dedi. Bu arada seferberlik ilan etti. Aynı anda Rusya da seferberlik ilan etti.

Avusturya da kendi abisi Almanya'ya sordu. " Abi, Rusya ve Sırbistan seferberlik ilan etti. Ben ne yapayım?" Almanya (Kaizer II. Wilhelm) " Savaş ilan et namussuz Sırplara. Hiç korkma arkanda ben varım" dedi.

Almanya'dan gerekli desteği alacağından emin olan Avusturya- Macaristan İmparatorluğu, 28 Temmuz 1914'de Sırbistan'a resmen savaş ilan etti ve böylece I. Dünya Savaşı başlamış oldu.

Hemen peşinden Almanya gerçekten de abiliğinin tüm gereklerini yerine getirerek 1 Ağustos 1914'de Rusya'ya savaş açtı.

Rusya'ya açılan savaş aynı zamanda onun müttefikleri olan Fransa'ya karşı da açılmış bir savaştı. Nitekim Almanya bu işi resmileştirmek için 3 Ağustos 1914'de Fransa'ya karşı da savaş açtı.

Kala kala iki büyük devlet kalmıştı: İngiltere ve Osmanlı Devleti...

Almanya'nın hem Rusya hem Fransa'ya savaş ilan etmesi üzerine 4 Ağustos 1914'de İngiltere de Almanya'ya savaş ilan etti.

Peki Osmanlı Devleti?

Fransuva Ferdinand'ın öldürülmesi üzerine büyük bir savaşın kapıda olduğunu gören Osmanlı Devleti yönetici kadrosu (padişah V. Mehmet Reşat'ı saymıyorum. O tamamen etkisiz bir eleman.) ikilemeydi. Eski dost (!) İngiltere'ye mi yanaşalım yoksa II. Abdülhamit Döneminden beri Osmanlı devletini kafalamaya çalışan bu sebeple zırt pırt İstanbul'a gelen Alman Kaiser'i II. Wilhelm'e mi yanaşalım?

Gelenekçi kadro İngiltere'den yanaydı lakin yenilikçi kadro (İttihatçılar) Almanya'dan yanaydı. Özellikle de Harbiye Nazırı Enver Paşa...

Yine de savaş ufukta görüldüğü anda gelenekçilere uyuldu ve İngiltere ile dirsek temasına geçildi. Lakin İngiltere'nin farklı hesapları vardı. Rusya ile ittifak kurmuşken Rusya'nın can düşmanı Osmanlı ile de ittifak kurması beklenemezdi. Hem zaten Osmanlı da içinde Rusya'nın olduğu bir ittifakta yer almak istemezdi. Dolayısıyla Osmanlı Devletine " Sen aman bu savaşa bulaşma. Tarafsız kal yeter." Dedi.

Ancak 1912'de Trablusgarp'ı, 1913'de Balkan topraklarını kaybederek gözden düşmüş Osmanlı hükümetinin kendisini kanıtlaması gerekiyordu. Bunu da ancak güçlü bir devlete sırtını dayayarak yapabiliirdi. İngiltere ve Fransa'dan bu konuda çok kazık yediği için şimdi hiç denenmemiş olan Almanya pek âlâ denenebilirdi.

Şimdi tarihlere daha da dikkat ederek devam edin okumaya...

Osmanlı Harbiye Nazırı Enver Paşa, 22 Temmuz'da İstanbul'daki Alman sefiri Hans Freiherr Wangenheim'a doğrudan bir ittifak önerdi ama bu teklifi büyükelçi tarafından geri çevrildi. Wangenheim'e göre de Osmanlı Devleti bu savaşa bulaşmamalı tarafsız kalmalıydı. Lakin Kaiser II. Wilhelm bu durumu öğrenince küplere bindi. Wangenheim'a " Oolum n'apıyorsun sen? Ben bu Osmanlıyı kafaya almak kaç kez İstanbul'a gelip padişahlarına yağ çekmedim mi? Fıstık gibi müttefikleri neden geri çeviriyorsun? Bir sürü cephede savaşmamız kaçınılmazken böyle bir müttefik reddedilir mi Allah'ın angutu? Tam tersine ittifak kurmaya çalış" Mealinde bir uyarı gönderdi. Bunun üzerine de 27 Temmuz 1914'de Gizli görüşmeler başladı.

Görüşmeler Berlin'de başladı ve 28 Temmuz'da yani I. Dünya Savaşının başladığı gün Türk- Alman gizli İttifak anlaşmasının taslak metni onaylandı.

Bu taslak metnin onaylanmasından hemen sonra Almanya 1 Ağustos'ta Rusya'ya savaş açtı.

İttifak antlaşması taslak metni 2 Ağustos 1914'de hiç bir değişiklik yapılmadan aynen kabul edildi ve imza altına alındı. Hemen ertesi gün (3 Ağustos 1914) Almanya Fransa'ya da savaş açtı.

Bilmem dikkatinizi çekti mi? Almanya ancak Osmanlı Devleti ile İttifak antlaşması yaptıktan sonra savaş açtı hem Rusya'ya hem Fransa'ya... Osmanlı Devleti arkasını Almanya'ya dayamak isterken Almanya Osmanlı Devletine arkasını dayamıştı

İyi de bu İttifak antlaşmasının maddeleri nelerdi? Bu antlaşmaya göre Osmanlı Devleti mutlaka savaşa girmek zorunda mıydı?

Gelecek bölümde inşallah.

RESİM: I. Dünya Savaşının ilk kurşunu resimdeki Gavrilo Princip adlı Sırp Milliyetçisinin tabancasından çıktı.